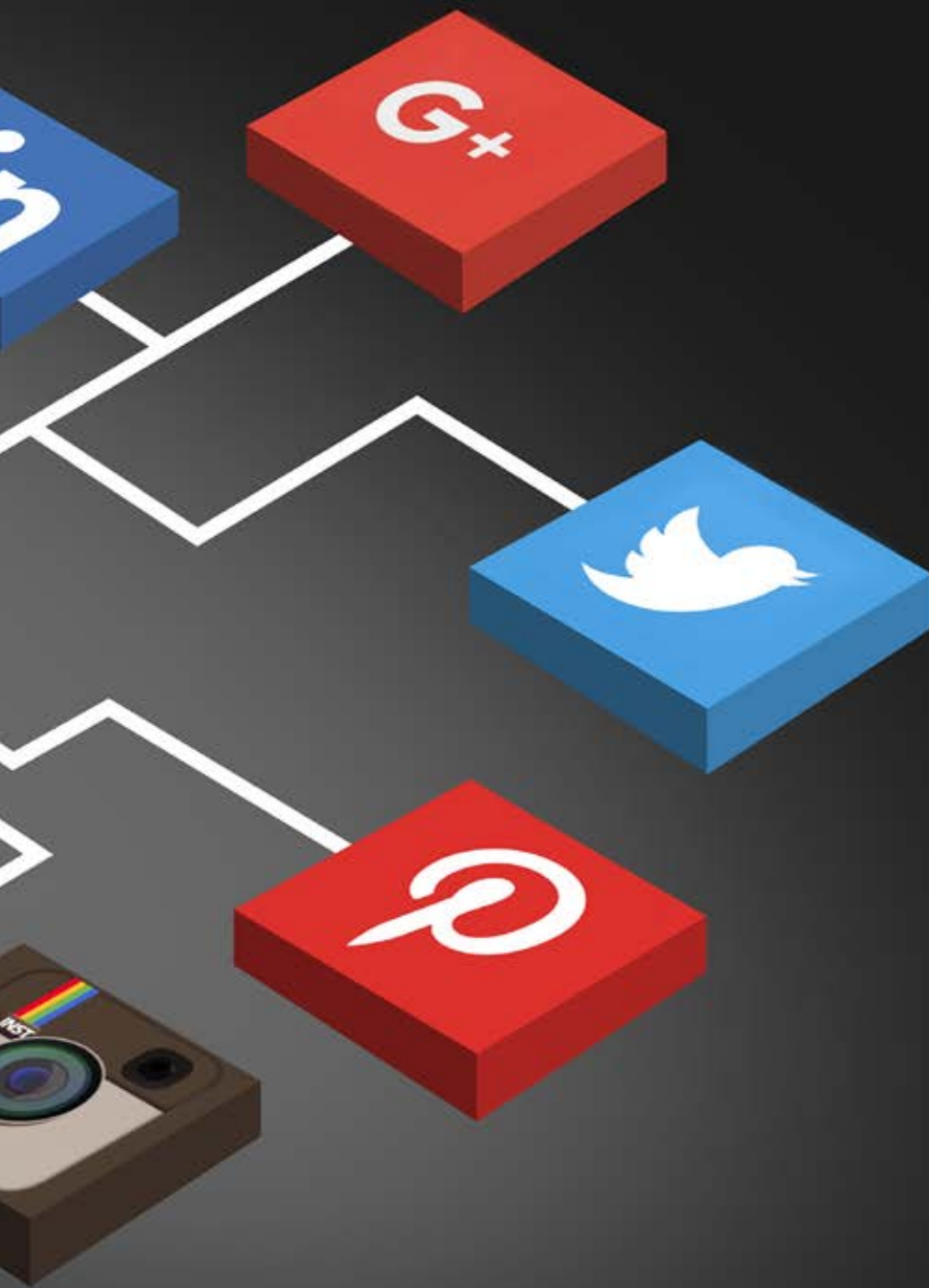

Deel 5

Aanbevelingen

1. ALGEMENE AANBEVELINGEN INZAKE MENSENHANDEL EN MENSENSMOKKEL

1.1. | De eerstelijnsdiensten en magistraten moeten blijvend aandacht besteden aan de slachtoffers die uitgebuit worden in de sector van de huishoudhulp

Met het symboolproces van de prinsessen van de Verenigde Arabische Emiraten dat uitvoerig aan bod komt in de rechtspraak en waarbij Myria burgerlijke partij was, wil Myria de aandacht vestigen op het feit dat de mensenhandel ook betrekking heeft op minder bekende vormen van uitbuiting, zoals uitbuiting van huishoudhulp. Het is een schrijnende vorm van verdoken uitbuiting met kwetsbare slachtoffers waarbij de uitbuiters dikwijls een machtspositie bekleedt. Deze vorm van uitbuiting is veel moeilijker op te sporen, omdat het plaats grijpt in besloten kring. Het is cruciaal dat justitie, politie, en inspectie prioritair blijven investeren in dergelijke onderzoeken.

Myria drukt erop dat de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel op het beleidsniveau en het terrein, bij de magistraten en de eerstelijnsdiensten, een absolute prioriteit moet blijven.

1.2. | De hotelsector moet gesensibiliseerd worden inzake structurele situaties van economische uitbuiting van huishoudhulp

Het proces van de prinsessen van de Verenigde Arabische Emiraten bewijst dat er structurele misbruiken van economische uitbuiting in de hotelsector kunnen aanwezig zijn; bv. wanneer voor een langere periode een volledige verdieping exclusief verhuurd wordt en er indicaties van misbruik zijn. De hotelsector zal in de toekomst niet meer kunnen inroepen dat ze niet op de hoogte waren. Myria stelt dat met dit definitief vonnis de aandacht en het bewustzijn voor deze problematiek moet verhoogd worden bij sectoren zoals de hotelsector. Deze belangrijke

uitspraak moet daarom de hotelsector sensibiliseren over dergelijke praktijken van mensenhandel zodat in de toekomst er bij stilzwijgen een medeverantwoordelijkheid door justitie kan ingeroepen worden.

1.3. | Bescherming van de slachtoffers: de opvangcentra moeten over de nodige middelen beschikken om hun opdrachten te kunnen uitvoeren

De opvangcentra voor slachtoffers beschikken nog niet over de structurele financiering om hun opdrachten te kunnen uitvoeren. Ook hun subsidies zijn verminderd na het opdoeken van het Federaal Impulsfonds voor het Migrantenbeleid (FIM) in het kader van de zesde Staatshervorming. Bij het afsluiten van dit rapport (juli 2017), kon het federale niveau nog steeds geen garanties bieden over de budgettaire situatie van de centra voor 2017 en 2018. Deze situatie brengt de begeleiding van de slachtoffers door deze centra in het gedrang. In het verlengde van het actieplan van de regering doet Myria een oproep naar de federale regering om een oplossing te vinden voor dit hardnekkige probleem.

1.4. | Na de hervorming van de Sociale Inspectie, zal men er voor moeten blijven zorgen dat de strijd tegen de mensenhandel een van de prioriteiten blijft van de nieuwe inspectiedienst, zoals het geval was in het verleden.

Sinds 1 juli 2017 zijn de inspectiedienst van de RSZ en de sociale inspectie van de FOD Sociale Zekerheid samengevoegd binnen één enkele inspectiedienst van de RSZ. Deze integratie past in het kader van het beleid van de federale regering, die de strijd tegen de fiscale en sociale fraude wil opvoeren, door o.a. de inspectiediensten te versterken en hun werking te rationaliseren.

België staat al bijna twee decennia lang internationaal model in de strijd tegen de mensenhandel, zeker op het vlak van economische uitbuiting. Myria, als onafhankelijk nationaal rapporteur inzake mensenhandel, verwacht dat de hervorming van de sociale inspectiediensten geen rem zet op die slagkracht en expertise. De Sociale Inspectie heeft de laatste tien jaar inzake de strijd tegen de mensenhandel met het oog op economische uitbuiting ervoor gezorgd dat een slachtkrachtig beleid op papier naar een effectief beleid op het terrein werd omgezet.

Ook de GRETA (de Expertengroep van de Raad van Europa, belast met de opvolging van het Verdrag van de Raad van Europa inzake mensenhandel) onderstreepte meermaals die geavanceerde aanpak van België, meer bepaald de rol en de specialisatie van de sociale inspectiediensten. Ze loofde de vastbeslotenheid om proactief onderzoek op te starten en feiten van mensenhandel te vervolgen.

2. SPECIFIEKE AANBEVELINGEN: DE ROL VAN SOCIALE MEDIA EN INTERNET BIJ MENSENHANDEL EN MENSENSMOKKEL

2.1. | Het gebruik van sociale media en internet als onderzoeksmethode en bron voor bewijselementen moet gestimuleerd worden

In de dossiers kan vastgesteld worden dat de politie ook zelf sociale media en internet gebruikt als onderzoeksmethode bij hun spoorwerk. Via openbronnenonderzoek detecteren ze slachtoffers en identificeren ze verdachten. Deze aanpak vormt een belangrijke meerwaarde bij het verhoor van de verdachten. De slachtoffers kunnen soms ook virtueel de plaats waar ze uitgebuit worden lokaliseren. Sociale media kan tevens een meerwaarde vormen bij het financieel onderzoek. Er kunnen door justitie ook gegevens opgevraagd worden bij sociale mediabedrijven zoals Facebook.

Rechtbanken maken regelmatig gebruik van de resultaten van zulk onderzoek bij de motiveringen van uitspraken en als objectief bewijsmateriaal. Onderzoekers moeten dus meer gebruik maken van de sociale media in hun onderzoeken.

2.2. | Vooral bij onderzoeken van economische uitbuiting moet nog veel geïnvesteerd worden in het gebruik van sociale media en internet als onderzoeksinstrumenten

Bij dossiers van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting en bij mensensmokkeldossiers maken politie en magistraten gebruik van sociale media en internet als onderzoeksinstrumenten.

Myria stelt vast dat sociale media en internet als onderzoeksinstrumenten veel minder aanwezig zijn in dossiers van economische uitbuiting, terwijl dit bijvoorbeeld bij het verhoor van een slachtoffer voor het aanwijzen van een locatie via Google Maps nuttig kan zijn. Uit de dossiers en de rechtspraak blijkt dat de mensenhandelaars zeker in de rekruteringsfase gebruik maken van sociale media om hun slachtoffers te ronselen. Analyse van Facebook profielen en chatberichten op WhatsApp, Skype enzovoort kunnen hierbij een belangrijke meerwaarde leveren. De sociale inspectiediensten moeten meer aandacht hebben voor de rol van sociale media als onderzoeksinstrument en moeten hiervoor ook opgeleid worden.

2.3. | De eerstelijnsdiensten en magistraten moeten voldoende opgeleid en getraind worden inzake het gebruik van sociale media en internet als onderzoeksinstrument

Er is nood aan meer kennis bij de eerstelijnsdiensten (politie en inspectiediensten) en magistraten, die voldoende mee moeten evolueren met de huidige technologieën zodat ze er eveneens gebruik van kunnen maken. Hiervoor is er nood aan voortgezette vorming en praktijkgerichte training “on the job” met zelfparticipatie achter een computer.

2.4. | Eerstelijnsdiensten en magistraten moeten voldoende middelen krijgen om sociale media en internet als onderzoeksinstrument te kunnen gebruiken

Smartphones zijn van onschatbare waarde voor een onderzoek. Via de analyse van computers of smartphones kunnen belastende foto's en chatberichten getraceerd worden. Op basis van de analyse van de volledige chatgesprekken kan het hele proces gereconstrueerd worden dat het slachtoffer heeft meegemaakt.

Hiervoor heeft de politie meer middelen nodig. Tijdens de interviews vernam Myria dat in sommige arrondissementen veel informatie verloren ging in mensenhandel- en mensensmokedossiers omdat smartphones niet uitgelezen konden worden. Daarnaast moeten websites, datingsites en Facebook profielen ook onderzocht worden. Hiervoor moet niet alleen geïnvesteerd worden in informatica, maar ook in meer capaciteit en knowhow bij de politie.

2.5. | Op internationaal niveau moeten 'best practices' van sociale media en internet als onderzoeksinstrument uitgewisseld worden

Het Europees Migratienetwerk (EMN) heeft in haar bevraging van de EU-landen vastgesteld dat de meeste Europese landen sociale media en internet als onderzoeksinstrument gebruiken om bewijsmateriaal te vergaren in de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel.

Op Europees niveau moet de internationale samenwerking gefaciliteerd worden onder andere door het uitwisselen van best practices. Eurojust zou hierin een rol kunnen spelen. Dit zou ook bijvoorbeeld structureel kunnen ingebed worden in een op te richten forum dat het gebruik van sociale media bij internationale samenwerking stimuleert en de best practices geregeld uitwisselt.

2.6. | De logge samenwerkingsprocedures met sociale mediabedrijven zoals Facebook moeten gestandaardiseerd en verbeterd worden. Daarnaast moeten deze sociale mediabedrijven zelf ook strategieën in de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel ontwikkelen

Myria stelt op basis van de dossiers vast dat er een samenwerking bestaat tussen justitie en sommige sociale mediabedrijven, zoals Facebook. Maar dit is nog voor verbetering vatbaar want er zijn verschillende problemen op vlak van de omslachtige procedure. De aanvraag verloopt via een rechtshulpverzoek langs een verbindingsofficier die als centraal contactpunt voor een land optreedt. Bij landen zoals de VS kan dit veel tijd in beslag nemen. Deze procedures zouden ook heel goed kunnen worden gestandaardiseerd en verbeterd, via Eurojust bijvoorbeeld, om sneller en efficiënter te kunnen werken.

Er moet ook worden gestreefd naar partnerships met beheerders van sociale media en andere providers uit deze industrie. Er moet met hen een dialoog opgestart worden over betere praktijken om mensenhandel en mensensmokkel te bestrijden en te vermijden.

De private bedrijven die de sociale media beheren zouden tevens moeten erkennen (sommigen doen het al) dat daders van mensenhandel en mensensmokkel gebruik maken van hun platformen. Deze bedrijven zouden dan maatregelen moeten treffen om werk te maken van voorstellen en technologieën die mensenhandel aanpakken, zoals bijvoorbeeld het online meldingsmechanisme bij Facebook.

Daarnaast kunnen er internetplatformen ontwikkeld worden die de weerbaarheid van slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel versterken. Een voorbeeld van goede praktijk is de Poolse website waarbij de chauffeurs hun ervaringen in de transportsector kunnen uitwisselen om hun collega's te behoeden voor misbruiken.⁴⁵⁷

⁴⁵⁷ Ander, Amerikaans, voorbeeld : www.truckersagainstrafficking.org/
Zie ook : <https://www.thetruckersreport.com/preventing-human-trafficking-how-truckers-are-fighting-the-problem>.

2.7. | Wetenschappelijk onderzoek over het gebruik van sociale media en internet als onderzoeksinstrument en als bron van bewijselementen in de rechtspraak moet gestimuleerd worden

Er bestaat weinig wetenschappelijk onderzoek over de rol van sociale media en internet als onderzoeksinstrumenten van politie en justitie in de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel. Kennis van de nieuwe technologieën en het gebruik hiervan moeten gestimuleerd worden. Er zou bijvoorbeeld een vergelijkend wetenschappelijk onderzoek over de rol en de impact van sociale media en internet als bron van objectief bewijsmateriaal voor de rechtspraak kunnen ondernomen worden.